

Prof. Dr. İlhan Helvacı
İstanbul Üniversitesi Hukuk Fakültesi
Miras Hukuku - (03.10.2017) - 1. Hafta - 1. Ders

Evet arkadaşlar dersimiz Miras Hukuku başlığını taşıyor.

Miras Hukuku acaba ne ile ilgileniyor? Miras Hukuku mirasbırakanın ölümüyle ortaya çıkan hukuki sorunları irdeliyor. Bir diğer söyleyişle; bir kişinin vefatıyla beraber ortaya çıkan hukuki sorunları irdeliyor. Sizler de farkındasınız, ancak ve ancak gerçek kişiler ölüyorlar. Tüzel kişilerin ölümünden bahsetmek mümkün değil. Dolayısıyla sadece ve sadece insanların ölümüyle ortaya çıkan hukuki sorunları ele alacağız beraberce.

Bir kişi vefat ettiğinde acaba ona ait malvarlığı değerlerinin kaderi ne olacaktır? Ona ait haklar ne olacaktır? Borçları ne olacaktır? Acaba onun bu hakları, alacakları, borçları kime intikal edecektir? Nasıl intikal edecektir? Medeni Kanunumuzun düzenlemeleri işte bu gibi sorunlara yanıt arıyor.

Medeni Kanunumuzun yaklaşımına baktığımız zaman mirasın, mirasçılara kendiliğinden intikal ettiğini görüyoruz ve Medeni Kanunumuzun bu yaklaşımını yavaş yavaş sizlere anlatırken, sizlere bir takım terimlerle seslenmek zorunda kalacağız. Bu terimleri baştan, peşinen hemen sizlerle paylaşmamız gerekiyor.

Örneğin; mirasçı terimimiz var. Örneğin; mirasbırakan terimimiz var. Örneğin; miras kavramımız var. Önce isterseniz mirasbırakana bakalım. Mirasbırakan, eski deyiimiyle muris, vefat eden kişiden bahsediyoruz. Yani bir kişi vefat etti. O kişi mirasbırakan adını alıyor. Eski deyiimiyle muris adını alıyor.

Peki, bir kişi vefat ettiğinde, ona külli halef sıfatıyla mirasçı olan kişiler için ne söylüyoruz? Ona külli halef sıfatıyla mirasçı olan kişiler için de; adı üstünde mirasçı diyoruz. Eski deyiimiyle hangi terimi kullanıyoruz? Varis terimini kullanıyoruz. Varis demek ne demek? Mirasçı demek.

Miras Hukuku bir başka kavramı da içeriyor. Adı üzerinde miras terimi. Miras terimine baktığımızda acaba neyi algılamamız lazım? Şimdi özellikle bu nokta üzerinde duracağız.

Her kişinin, her insanın az ya da çok bir malvarlığı var. Az ya da çok bir mameleki var. Bu kişinin mamelekinde yer alan bazı haklar, bazı alacaklar, bazı borçlar onun ölümüyle beraber mirasçılara intikal etmeyecek. Hâlbuki onun malvarlığı içinde yer alan diğer haklar, alacaklar, borçlar ve sair malvarlığı değerleri ise onun onun ölümüyle beraber kendiliğinden mirasçılara intikal edecek. Dolayısıyla Miras Hukuku ne ile ilgileniyor? Miras Hukuku miras ile ilgileniyor. Bir diğer söyleyişle, miras yoluyla intikali mümkün olan haklarla, alacaklarla ve miras yoluyla intikali mümkün borçlarla ilgileniyor. Özetle, miras yoluyla intikali mümkün olan özel hukuk ilişkileri ile ilgileniyor.

Hemen vurgulamakta fayda var. Miras Hukuku kişinin kamu hukukuyla bağlantılı olan haklarıyla ilgilenmiyor. Kişi vefat ettiğinde acaba onun vatandaşlık statüsü, onun askerlik görevini yerine getirip getirmemesi, seçme hakkı, seçilme hakkı, vs. Miras Hukuku, kamu hukuku ile ilgili bu hususlara ilişkin herhangi bir düzenleme getirmiyor. Miras Hukuku, mirasbırakanın Özel Hukuk ilişkileriyle ilgileniyor. Miras yoluyla intikali mümkün olan özel hukuk ilişkileriyle ilgileniyor.

Biz birinci sınıftaki derslerimizden itibaren hep diyoruz ki: Bir kişinin mameleki vardır. Bu kişinin mamelekinin hep böyle bir T cetveliyle göstermişizdir. Bu kişinin mamelekinin içerisinde aktifler yer alır. Bu kişinin mamelekinin içerisinde pasifler yer alır diyoruz. Kişinin mamelekinin içerisine baktığımız zaman, onun malvarlığına baktığımız zaman, aktiflerinde mülkiyet hakkını görüyoruz. Örneğin; sınırlı ayni haklarını görüyoruz. Örneğin; sair haklarını görüyoruz. Alacaklarını görüyoruz. Pasiflerine baktığımızda da kişinin borçlarını görüyoruz.

Şimdi yavaş yavaş miras kavramıyla özdeş olan bir başka kavramı kullanmaya başlayacağız. Tereke kavramını kullanmaya başlayacağız. Çünkü bir kişi vefat ettiğinde mirasçılara intikal eden nedir? Onun terekesidir. Onun mirasıdır. Tereke kelimesi Arapça bir kelime, Arapça terike kelimesinden geliyor. Terk edilen anlamına geliyor ve bu Arapça terike kelimesi, bizim bu günlük, süratli yaşamımızda, İstanbul'un süratli yaşamında, İstanbul Türkçesinde süratle söylenir hale gelmiş ve tereke adını almış.

Bir kişinin malvarlığında neleri var? Taşınır malvarlığı değerleri var. Örneğin otomobili, cep telefonu, teknesi var. Bir kişinin malvarlığı değerleri arasında başka ne var? Taşınmaz malvarlığı değerleri var. Örneğin, kat mülkiyetine tabi bir bağımsız bölümü, arazisi, tarlası var. Kişi öldüğünde bu malvarlığı değerleri üzerindeki mülkiyet hakkı mirasçılara geçiyor. Menkul malları, gayrimenkul malları kendiliğinden mirasçılara geçiyor. Ama şu an itibariyle benim üzerinde durmak istediğim husus miras yoluyla intikali mümkün olan hakları ve miras yoluyla intikali mümkün olmayan hakları irdelemek. Bu çerçevede de özellikle miras yoluyla intikali mümkün olmayan haklara odaklanmamız lazım. Miras yoluyla intikali mümkün olmayan haklara baktığımızda Medeni Kanunumuzun düzenlemelerine göz attığımızda özellikle bazı sınırlı ayni hakları görüyoruz.

I. Miras Yoluyla İntikali Mümkün Olmayan Haklar

1. İntifa Hakkı

Bu sınırlı ayni haklardan da ilk aklımıza gelen intifa hakkıdır. Medeni Kanunumuzun 797. maddesine göz attığımızda, intifa hakkına ilişkin düzenlemede, intifa hakkının şahısla kaim bir hak olduğunu görüyoruz. Kişinin yaşamıyla, sınırlı bir hakkın varlığından bahsedildiğini görüyoruz. Medeni Kanunumuzun 797. maddesi “süresi” kenar başlığını taşıyor. Hükmün 1. fıkrasına göre: “İntifa hakkı, gerçek kişilerde hak sahibinin ölümü; tüzel kişilerde kararlaştırılan sürenin dolması, süre kararlaştırılmamışsa kişiliğin ortadan kalkmasıyla sona erer.”

Hükmün şu an itibariyle bizi ilgilendiren kısmı sadece şu cümle parçacığı: “İntifa hakkı, gerçek kişilerde hak sahibinin ölümü ile sona erer.” Dolayısıyla, gördüğümüz gibi kişinin mamelekinde intifa hakkı olabilir. Bir sınırlı ayni hakkı olabilir. Bu sınırlı ayni hakkı onun ölümüyle beraber mirasçılara intikal etmeyecektir. Bu intifa hakkı şahısla kaim bir haktır.

Aslında şunu vurgulamaya çalışıyorum. Dikkat edecek olursanız, kişinin mamelekiyle, yani sağlığındaki mamelekiyle onun ölümü üzerine mirası adını alan, tereke adını alan malvarlığı arasında fark olabilir. Bunlar birbirine özdeş olabilirler. Ama bunlar birbirlerine özdeş olmayabilirler. Bir malvarlığı değeri, kişinin mameleki içerisinde yer alabilir. Ama onun terekesinde yer almayabilir. Çünkü kişinin ölümüyle beraber o hak sona ermektedir. Mirasçılara intikal etmemektedir.

2. Oturma Hakkı

Miras yoluyla intikal etmeyen bir diğer hak da sükna hakkıdır. Yeni deyiimiyle, Medeni Kanunumuzdaki deyiimiyle oturma hakkıdır. Oturma hakkı da şahısla kaim bir haktır. Hak sahibinin vefatı üzerine onun mirasçılarına geçmeyecektir. Mirasçılarına intikal etmeyecektir. Bunu da Medeni Kanunumuzun hemen 823. maddesinde görmemiz mümkün. 823. madde bize şöyle söylüyor: “Oturma hakkı başkasına devredilemez ve mirasçılara geçmez.”

Kısacası sükna hakkı da yani oturma hakkı da miras yoluyla intikali mümkün olmayan haklar arasında yer alıyor ve kişinin vefatıyla beraber sona eriyor. Dolayısıyla da mirasçılarına intikal etmiyor.

Bunlar gerçekten de miras yoluyla intikal etmeyeceği kesin olan haklardır diyebiliriz.

3. Manevi Tazminat Alacağına İlişkin Özel Durum

Manevi tazminat alacakları acaba miras yoluyla intikali mümkün olacak hakları mıdır? Yoksa onlar da mirasbırakanın ölümüyle beraber sona mı ermektedirler? Medeni Kanunumuzun 25. maddesinin 4. fıkrası bize bu konuda yanıt veriyor. Yani hangi sorunun yanıtını veriyor. “manevi tazminat alacağı mirasçılara geçer mi geçmez mi” sorusuna yanıt veriyor.

TMK.m.25/f.4’te şu düzenlemeyi görüyoruz: “Manevi tazminat istemi karşı tarafça kabul edilmiş olmadıkça devredilemez; mirasbırakan tarafından ileri sürülmüş olmadıkça mirasçılara geçmez.” Dolayısıyla manevi zarara uğrayan kişi, manevi tazminat talebini dile getirmeden vefat ettiyse, bunu hiç talep etmediyse, bu tazminatın kendisine ödenmesini talep etmediyse, artık bu hak ne yapmayacaktır? Onun mirasçılarına geçmeyecektir. Bir diğer söyleyişle Medeni Kanunumuza göre, manevi tazminat alacağının kişinin vefatıyla beraber onun mirasçılarına geçebilmesi için, kişinin (yani şahıs varlığı değerleri hukuka aykırı şekilde ihlal edilen kişinin) ölmeden önce manevi tazminat talebinde bulunması gerekir.

Peki, hemen şunu vurgulamakta fayda var. Kişi acaba mutlaka dava açmak zorunda mıdır manevi tazminat alacağının mirasçılarına geçmesi için? Yoksa sağlığında bunu sadece ve sadece basit bir ihtarnameyle dile getirmiş olması yeterli midir? Ya da sağlığında bu konuda

bir avukata vekâletname vermesi, onunla bir avukatlık sözleşmesi yapması yeterli midir? Evet yeterlidir. Çünkü Medeni Kanunumuz dikkat ederseniz 25. maddenin 4. fıkrasında bu konuda bir dava açılmasından, bir hukuki girişimde bulunulmasından söz etmiyor. Sadece ve sadece “Mirasbırakan tarafından ileri sürülmüş olmadıkça, mirasçılara geçmez.” diyor. Dolayısıyla bugün itibariyle tüm doktrin ve yargı kararları diyor ki: Kişi bu talebini, manevi tazminat talebini, mutlaka dava yoluyla dile getirmek zorunda değildir. Bu konuda sadece ve sadece basit bir girişimde bulunması, örneğin haksız fiil failine noter kanalıyla bir ihtarname çekmesi veya bir avukata bu konuda yetki vermesi, onunla bir avukatlık sözleşmesi yapması, bir vekâlet ilişkisine girmesi yeterlidir diyor.

O halde, tekrar vurgulayacak olursak kişinin malvarlığı var. Kişinin malvarlığı içerisinde örneğin; taşınır, taşınmaz malvarlığı değerleri var. Örneğin, hakları var. Sınırlı ayni hakları var. Örneğin, alacakları var. Ama bu malvarlığı değerlerinden bir kısmı miras yoluyla intikali mümkün olmayan malvarlığı değerleri, miras yoluyla intikali mümkün olmayan haklar. Örneğin intifa hakkı, oturma hakkı. Manevi tazminat alacağı için ise ne söyledik? Manevi tazminat alacağı için neyi vurguladık? Mirasbırakan tarafından ileri sürülmüşse o zaman mirasçılara geçiyor. Mirasbırakan tarafından ileri sürülmemişse mirasçılara geçmiyor.

II. Mirasbırakanın Borçları

Dikkat edecek olursanız buraya kadar hep genellikle kişinin özellikle, malvarlığı değerleri içerisinde yer alan aktiflerden söz ettim ve bu aktiflerden söz ederken de miras yoluyla intikali mümkün olan hakları vardır, miras yoluyla intikali mümkün olmayan hakları vardır dedim. Bunlara değinmeye çalıştım.

Kişinin borçlarına baktığımızda da bunlardan da miras yoluyla intikali mümkün olanları konuşacağız. Miras yoluyla intikali mümkün olmayanlar sona erecekler. Hemen Borçlar Kanununun bazı hükümlerine göz atmamızda fayda var.

1. İşçinin Ölümü

Borçlar Kanununun hükümlerine baktığımızda ilk üzerinde konuşmamız gereken husus işçinin vefatı. Yani bir hizmet sözleşmesinde,

hizmet akdinde işçinin vefatı üzerine “acaba ona ait borçlar, iş görme borcu ne olacak” sorusuna yanıt aramamız gerekiyor. Gerçekten de Borçlar Kanunumuz son derece net bir tavır sergiliyor. Sizlerin de tahmin ettiği üzere, aklın mantığın emrettiği üzere işçinin iş görme borcunun onun mirasçılara geçemeyeceğini kabul ediyor. Diyor ki 440. madde: “Sözleşme, işçinin ölümüyle kendiliğinden sona erer.” Dolayısıyla bir işçi vefat ettiğinde ona ait iş görme borcunun onun mirasçılara intikal etmesi mümkün değil. Çünkü hizmet akdi sona eriyor.

2. İşverenin Ölümü

İnsanın aklına haklı olarak şu soru geliyor: Acaba işverenin ölümünde Borçlar Kanunumuzun yaklaşımı nasıl?” O konuda da Borçlar Kanunumuzun yaklaşımı son derece net. Borçlar Kanunumuzun 441. maddesi “işverenin ölümü” kenar başlığını taşıyor ve 1. fıkrasında diyor ki : “İşverenin ölümü halinde yerini mirasçılar alır.” Ancak hükmün 2. fıkrasında da diyor ki: “Hizmet sözleşmesi ağırlıklı olarak, işverenin kişiliği dikkate alınmak suretiyle kurulmuşsa, onun ölümüyle kendiliğinden sona erer.”

Demek ki işçinin ölümünde herhangi bir tereddüdümüz yok. İşçi vefat ettiğinde onun iş görme borcu kendiliğinden sona eriyor. Hizmet akdi sona eriyor. İşverenin ölümünde ise kanun koyucu kuralı şöyle koyuyor. Diyor ki: “İşverenin ölümü, kural olarak hizmet akdinin geçerliliğini etkilemez. İşverenin ölümü halinde onun yerini mirasçılar alır.” Ancak arkasından haklı olarak şunu söylüyor kanun koyucu. Hizmet akdi tümüyle işverenin ihtiyaçları, işverene yönelik bir takım edimler dikkate alınarak kaleme alınmış olabilir. Yani işçinin edimleri, işverenin şahsıyla son derece bağlantılı olabilir. Eğer durum böyleyse o zaman ne diyor kanun koyucu? İşverenin ölümüyle birlikte bu kez hizmet akdi sona erer. Bir diğer söyleyişle işverenin borçları sona erer. Miras yoluyla mirasçılara intikal etmez. Yani işverenin borcundan kastımız zaten tahmin edileceği üzere, özellikle, ücret ödeme borcu.

Aklınıza haklı olarak şu soru gelecektir. Diyebilirsiniz ki: İşverenin ölümüyle beraber daha önce muaccel olmuş ücret ödeme borçları varsa, örneğin; temerrüde düştüğü borçları varsa bunlar mirasçılara intikal etmeyecek mi? Hizmet akdinin sona ermesiyle beraber bunlar sona erecek mi? Elbette sona ermeyecek. Zaten aklınız, mantığınız, adalet hissiniz neyi emreder? Hiçbir şekilde böylesine muaccel olmuş

borçların kişinin vefatıyla sona ermesine müsaade etmez. Bunların kişinin vefatı üzerine mirasçılara intikal edeceğinde en ufak bir şüphe yok. Dolayısıyla işverenin daha önce muaccel olmuş ödenmemiş bir takım ücret ödeme borçları varsa, bu ücret ödeme borçları onun ölümüyle beraber ne yapacaktır? Mirasçılara intikal edecektir.

3. Yüklenicinin Ölümü

Borçlar Kanunu içerisinde iki tane daha hüküm var. Bunlardan bir tanesi de vekâlet akdindeki hüküm. Bir diğeri de istisna akdindeki hüküm. Önce isterseniz istisna akdindeki hükme bakalım. İstisna akdindeki hüküm de bize şunu söylüyor. Diyor ki: “Bir eser sözleşmesi yaratıldığında, o eser sözleşmesi yapılırken, yüklenicinin, müteahhidin kişisel özellikleri önem arz ediyorsa, tahmin edileceği üzere, o müteahhidin ölümüyle beraber, yine o eser sözleşmesi sona erecektir.

Gerçekten de bir eser sözleşmesi yaptığınızda, örneğin bir ressamla sözleşme yaptığınızda bir tablo çizmesi için veya bir besteciyle sözleşme yaptığınızda bir şarkı veya bir senfonik eser yazması için ya da bir mimarla sözleşme yaptığınızda bir mimari proje yaratması için bütün bu eserlerin yaratılması noktasında hep sözleşmeyi yaptığınız yüklenicinin, mimarın ressamın, bestecinin mesleki meziyetleri, kişisel özellikleri, kişisel nitelikleri, yetenekleri sizin için önemlidir. Dolayısıyla böyle bir durumda Borçlar Kanunumuzun düzenlemeleri çerçevesinde diyeceğiz ki: “Yüklenicinin eser yaratma ve teslim etme borcu onun mirasçılara geçmeyecektir. Onun ölümüyle beraber sona erecektir.”

Borçlar Kanunumuzun bu konudaki düzenlemesine de beraberce göz atalım. O hüküm de zihninizde kalsın. Borçlar Kanunumuzun 486. maddesinden söz ediyorum. Hükümün kenar başlığı “yüklenicinin ölümü veya yeteneğini kaybetmesi” şeklindedir. Biz şu an itibariyle sadece ve sadece yüklenicinin ölümünü konuşuyoruz. 486. maddeyi sadece ve sadece bize şu an itibariyle hitap eden unsurlarıyla okuyacak olursam: “Yüklenicinin kişisel özellikleri göz önünde tutulmuş olarak yapılmış olan sözleşme onun ölümü durumunda kendiliğinden sona erer.” Dolayısıyla bu hükmün mefhumu muhalifinden, zıt anlamından ortaya çıkan sonuç da tahmin edileceği üzere şu olacaktır: Eğer yüklenicinin kişisel özellikleri eser sözleşmesi kurulurken, herhangi bir şekilde önem arz etmediyse, yani yüklenicinin nitelikleri önemli değilse, o zaman yüklenicinin vefatı bu eser sözleşmesinin sona ermesine neden

olmayacak. Ona ait eser yaratma ve teslim etme borcu ne yapacak? Onun mirasçılara geçecek.

4. Vekil veya Müvekkilin Ölümü

Bu noktada Borçlar Kanunumuzun 513. maddesine değinmemiz lazım. Hüküm “ölüm, ehliyetin kaybedilmesi ve iflas” kenar başlığını taşıyor.

513. madde diyor ki 1. fıkrasında: “ Sözleşmeden veya işin niteliğinden aksi anlaşılmadıkça sözleşme, vekilin veya vekâlet verenin ölümü ... ile kendiliğinden sona ermiş olur.” Yine sadece ve sadece bizi şu an itibariyle ilgilendiren kısmını okudum maddenin, fıkranın. Sözleşmeden veya işin niteliğinden aksi anlaşılmadıkça, sözleşme vekilin veya vekâlet verenin ölümü ile kendiliğinden sona ermiş olur. Dolayısıyla vekâlet sözleşmesinde de, örneğin, vekilin ölümü halinde kural olarak vekâlet sözleşmesi sona eriyor. Vekilin iş görme borcu onun mirasçılara geçmiyor.

Şu örnekleri verebiliriz. Siz bir vekâlet sözleşmesi yaptınız. Bu vekâlet sözleşmesinde vekil bir iş görme borcu üstlendi ve siz vekâlet sözleşmesi yaptığınızda vekilin kişisel özellikleri sizin için önem arz ediyordu. Örneğin, bir avukatla sözleşme yaptınız, sizi bir davada temsil etmesi için. Örneğin, bir hekimle sözleşme yaptınız, sizi tedavi etmesi için. Örneğin, bir öğretmenle sözleşme yaptınız, size bir yabancı dil öğretmesi için. Bütün bu sözleşmelerden doğan borçlar birer iş görme borcudur ve bütün bu örneklerde bu kişilerin kişisel nitelikleri sizin için önemlidir. Avukat örneğine beraberce bakalım ve örneği şöyle şekillendirelim. Bir avukatla bir sözleşme yaptınız. Sizin için önem arz eden bir davada sizi temsil etmesi bakımından. Sonra avukat vefat etti. Geriye sağ kalan eşi kaldı, hukukçu değil. Geriye sağ kalan çocuğu kaldı 3 yaşında. Bunların, bu vekâlet akdinden doğan borcu yerine getirmelerini ister misiniz? Elbette istemezsiniz. Akıl dışı bir şey söylediğimiz aşikâr. Dolayısıyla kanun koyucu da “Vekâlet akdi de kural olarak vekilin veya müvekkilin ölümüyle beraber sona erer.” diyor.

Ancak, altını hemen çizelim. Roma Hukukundan gelen terimleriyle ölümden sonraya etkili vekâlet terimimiz var. *Mandatum post mortem* terimimiz var. *Mandatum post mortem* ölümden sonraya etkili

vekâlet anlamına geliyor. Şöyle bir örnek verebiliriz. Taraflar arasındaki vekâlet sözleşmesinde vekâlet veren, vekâlet sözleşmesinin onun ölümünden sonra da devam edeceğini öngörmüş olabilir. Bu tarz bir durumda vekâlet sözleşmesi elbette müvekkilin ölümüyle beraber sona ermeyecektir.

Demek ki; miras yoluyla intikali mümkün olan borçları konuştuğumuzda prensip itibariyle mirasbırakanın sağlığında, mamelekinin pasifinde yer alan borçlar prensip itibariyle onun mirasçılarına intikal edecektir. Ama öyle borç kalemleri vardır ki; bu borç kalemleri onun ölümüyle beraber artık mirasçılara intikal etmeyecektir. Onun ölümüyle beraber sona erecektir. İşte bu çerçevede istisna akdindeki, eser sözleşmesindeki, vekâlet sözleşmesindeki hükümleri sizlerle beraber irdeledik, değerlendirdik diyebiliriz.

III. Zilyetlik

Kişi sağlığında menkul veya gayrimenkul mallarının zilyedi olabilir. Dolayısıyla kişi vefat ettiğinde onun zilyetlik durumunun ne olacağı sorusuyla karşı karşıya kalacağız. Zilyetlik bir ayni hak değildir, zilyetlik bir hukuki durumdur. Kanun koyucu zilyetliğe bazı hukuki sonuçlar bağlamış bulunuyor.

Medeni Kanunumuzun 599. maddesine baktığımızda hükmün bize, vefat eden kişinin zilyetliğinin onun mirasçılara geçtiğini söylediğini göreceğiz. Medeni Kanunumuzun 599. maddesi bize aynen şöyle söylüyor: “Kanunda öngörülen ayrık durumlar saklı kalmak üzere; mirasçılar, mirasbırakanın ayni haklarını, alacaklarını, diğer malvarlığı haklarını, taşınırlar ve taşınmazlar üzerindeki zilyetliklerini doğrudan doğruya kazanırlar.” Kısacası tekrar vurgulayacak olursam, kanunda öngörülen ayrık durumlar saklı kalmak üzere, mirasçılar, mirasbırakanın taşınır ve taşınmazlar üzerindeki zilyetliklerini, doğrudan doğruya kazanırlar.

Miras Hukuku ne ile ilgilenir? Miras Hukuku miras yoluyla intikali mümkün olan özel hukuk ilişkileriyle ilgilenir. İşte bu özel hukuk ilişkileri tabiri oldukça geniş bir kavramdır. İçerisinde haklar, borçlar vardır. İçerisinde zilyetlik gibi hukuki durumlar vardır diyebiliriz.

IV. Medeni Kanunun Sistematiği

Artık Medeni Kanunumuzun sistematiğine göz atabiliriz.

Biz sizlerle olan bütün bu buluşmalarımızda, bütün bir sene boyunca, Medeni Kanunun Miras Hukuku Kitabını ele alacağız.

Medeni Kanunumuzun 3. Kitabı Miras Hukuku üst başlığını taşıyor. Bunun birinci kısmı “mirasçılar” başlığını taşıyor. Birinci kısmın altında yer alan birinci bölüm “yasal mirasçılar” başlığını taşıyor. Demek ki prensip itibarıyla bizim Medeni Kanunumuz önce kimlerin kanun gereğince mirasçı olacağını öngörmüş. Yani bir kimse, bu konuda özel bir ölüme bağlı tasarruf yapmadan vefat edecek olursa, onun mirasının kimlere, ne oranda, ne şeklide intikal edeceğini düzenlemiş. Ama arkasından da tahmin edileceği üzere bir kişi acaba bir ölüme bağlı tasarruf yaparak normal şartlar altında mirasçısı olamayacak başka bir kişiyi mirasçı olarak atayabilir mi sorusuna da evet yanıtını vermiş ve demiş ki: “Bir kişi ölüme bağlı tasarruf yaparak da üçüncü kişileri mirasçı atayabilir. Onları eski deyiimiyle mirasçı nasp edebilir.” demiş.

Gerçekten de bir kişi, bir ölüme bağlı tasarruf yaparak örneğin bir vasiyetname yaparak, bir miras sözleşmesi yaparak, normal şartlar altında kendisine mirasçı olamayacak bir gerçek kişiyi veya bir tüzel kişiyi mirasçı olarak atayabilir. Örneğin ölüme bağlı tasarrufta bulunan kişi, “Bay Ü benim terekemin tamamına sahip olsun” diyebilir veya “Bay Ü benim mirasımın 1/4’ünde pay sahibi olsun.” diyebilir.

İşte böylesi durumlarda biz bir mirasçı nasbından söz ediyoruz. Bu mirasçı nasbı çerçevesinde atanan kişiye eski deyiimiyle “mansup mirasçı” diyoruz. Atanmış mirasçı diyoruz. Böylesine kişiler de bir kişinin vefatında mirasçı sıfatını kazanabiliyorlar ve Medeni Kanunumuz işte bu çerçevede özellikle; ikinci bölümünde bahsettiğimiz üzere, ölüme bağlı tasarrufları düzenliyor. Yani, mirasçı atanması mirasçı nasbı gibi kavramları düzenliyor.

Bu dersin hem altyazılı hem altyazısız videolarına ulaşmak için

Youtube > Prof. Dr. İlhan Helvacı sayfasını ziyaret edebilirsiniz.